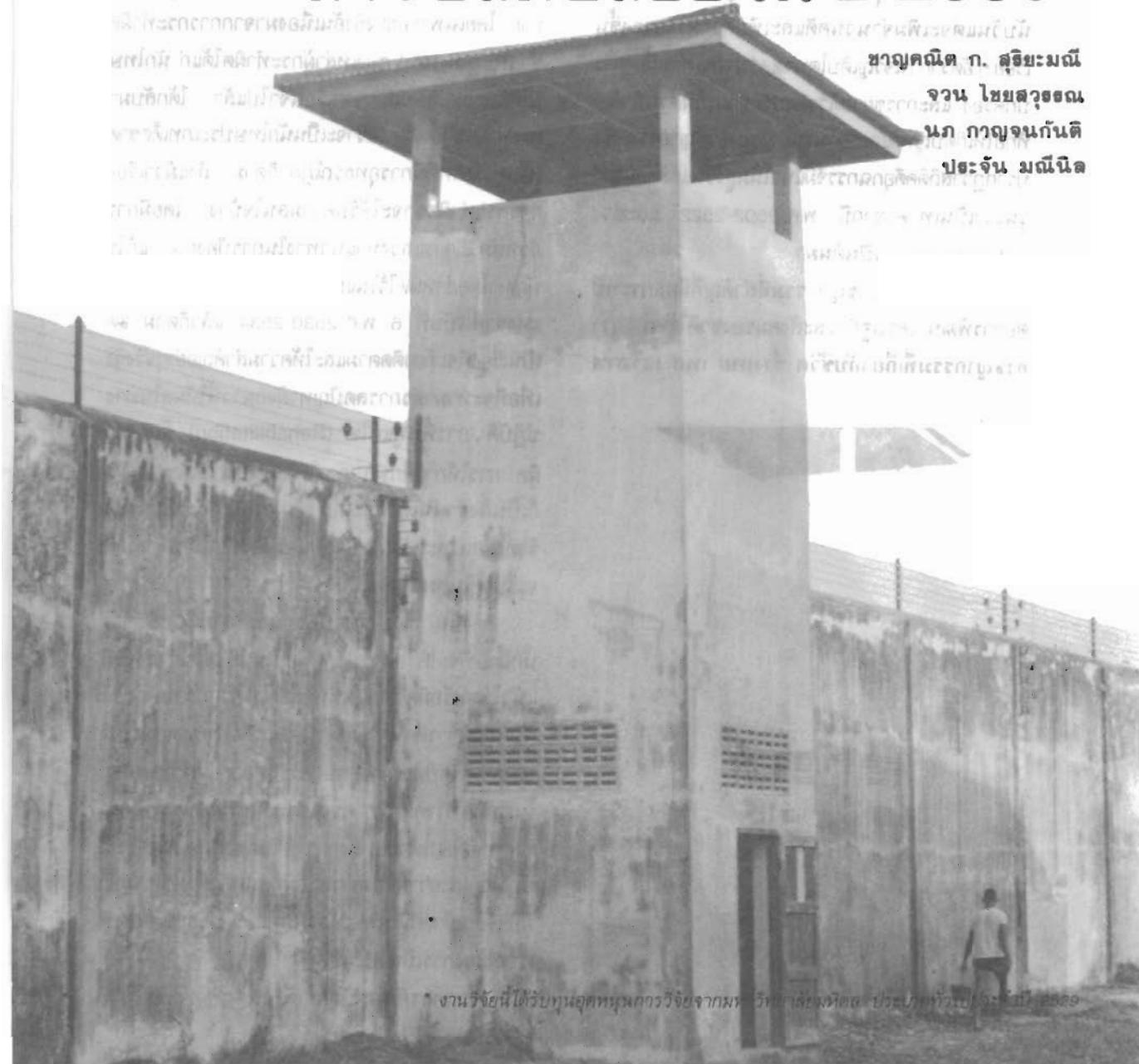


ปัญหาและความต้องการ ของนักโทษที่จะได้รับ การปลดปล่อยในปี 2530*

ชาญคณิต ก. สุริยะมณี
จวน ไชยสุธธณ
นภ กาญจนกันติ
ประจัน มณีนิล



* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ประจำปี 2529

โดยธรรมชาติของอาชญากรรม (The nature of crime) อาชญากรรมนั้นหมายถึงการกระทำของมนุษย์ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายอาญา (violates the criminal law) ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญ คือ การกระทำนั้นเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกนึกคิดและศีลธรรมอันดีของบุคคลส่วนรวม โดยผู้กระทำหรือมีความประพฤติด້วยเจตนาที่ชั่วร้ายในการกระทำนั้นเป็นสำคัญ

ในภาวะปัจจุบันของสังคม ปัญหาอาชญากรรมนับวันแต่จะเพิ่มจำนวนคดีและเพิ่มความร้ายแรงขึ้นเรื่อย ๆ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และการขยายตัวของประชากรก็มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาและความรุนแรงของอาชญากรรม ซึ่งปรากฏว่าสถิติคดีอุกฉกรรจ์มีแนวโน้มสูงขึ้นและค่อนข้างรุนแรงเป็นเท่าตัวจากปี พ.ศ. 2502-2522 และช่วง พ.ศ. 2523-2527 เป็นต้นมา

ประเภทคดีอาชญากรรมที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้แก่ (1) อาชญากรรมที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ เสรีภาพ

(2) อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (3) ยาเสพติดให้โทษ (4) การใช้อิทธิพลหรืออำนาจมืด ฯลฯ ปัญหาอาชญากรรมนั้นเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ เกิดจากทางด้านเศรษฐกิจสังคม (The Socio-Economic cause of criminal behaviors) และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) นโยบายทางการเมือง และการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ขาดตอน ไม่ต่อเนื่อง และกลไกในการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพจากสาเหตุดังกล่าวจึงก่อให้เกิดอาชญากรรมในลักษณะซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีอยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอันเนื่องมาจากการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ของเหล่าผู้กระทำผิดได้แก่ นักโทษที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำไปแล้ว ได้กลับมากระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ไม่ว่าจะเป็นนักโทษประเภทเด็ดขาดหรือประเภทที่มีการอุทธรณ์ฎีกาก็ตาม ถึงแม้ว่าเรื่องการกระทำผิดซ้ำจะได้รับความสนใจบ้าง โดยมีการกำหนดวิธีการแสวงหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาโดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 แล้วก็ตาม แต่เป็นเรื่องที่จะต้องติดตามและให้ความสำคัญอย่างจริงจังเพื่อที่จะหามาตรการลดปัญหาดังกล่าวนี้ให้ผลในทางปฏิบัติ การฟื้นฟูแก้ไข (Rehabilitation) ผู้กระทำผิด การให้การศึกษา การให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐจะต้องให้การสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขังทั้งก่อนและหลังการปลดปล่อยออกจากเรือนจำเพื่อที่จะไปอยู่ในชุมชนต่อไป

ดังนั้น การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักโทษที่จะได้รับการปลดปล่อยในปี 2530 ว่าจะมีแนวโน้มหรือมีความคิดเห็นอย่างไร จึงถูกกำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือประเด็นที่ปัญหาของการวิจัยที่ต้องการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กลุ่มนักโทษที่อยู่ในเรือนจำทั่วประเทศทุกภูมิภาคของประเทศไทยก่อนได้รับการปลดปล่อยและภายหลังการได้รับการปลดปล่อย มีปัญหา และความต้องการหรือมีทัศนคติอย่างไร รวมทั้งมีปัจจัยใดบ้างที่นักโทษเหล่านั้นต้องการ และระดับแห่งความต้องการเป็นไปในทิศทางใด

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวคาดว่าจะได้รับ



ประโยชน์จากการวิจัย กล่าวคือ ทำให้ทราบถึงปัญหา และความต้องการของนักโทษก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อย และภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อย ซึ่งจะช่วยให้ทราบระดับปัญหาและความต้องการเพื่อจะนำไปสู่การกำหนดวิธีการ มาตรการช่วยเหลือ เยียวยา รักษา แก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ผลประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นแก่ทุกฝ่ายในสังคม เป็นวิธีการและมาตรการจะต้องร่วมกันแก้ไข และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะเป็นผลดีและมีประโยชน์ เพราะมิได้เป็นการมุ่งแต่ลงโทษผู้กระทำความผิดด้านเดียวหรือมิได้เป็นการมุ่งไปในทางแก้แค้นให้สาสม แต่อย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยได้ใช้รูปแบบสำรวจ (Survey Research) ในการศึกษาวิจัยและได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนแรก : เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ส่วนที่สอง : เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

กับสิทธิในทรัพย์สินของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สาม : เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของเรือนจำก่อนการปลดปล่อย ส่วนที่สี่ : เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักโทษก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อย ส่วนที่ห้า : เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักโทษภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อย โดยใช้มาตราวัดแบบไลเคิร์ต (Likert scale) ซึ่งมาตราวัดดังกล่าวนี้ ได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่า Reliability ตามวิธีการของ Conbrach ซึ่งปรากฏว่ามีค่า alpha coefficient = 0.87 และได้ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่งเพื่อความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถาม (Content Validity) แล้ว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดทั้งในด้านเวลาและงบประมาณ แต่ผู้วิจัยก็พยายามที่จะศึกษาให้มีขอบเขตในการศึกษา ครอบคลุมให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนและมีความน่าเชื่อถือและการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบผสม กล่าวคือในขั้นแรกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยได้เจาะจงไปที่กลุ่มนักโทษที่จะได้รับการปลดปล่อยในปี 2530 ตามเรือนจำต่าง ๆ ขั้นตอนต่อไปใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ในการกำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างไว้ไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยในแต่ละเรือนจำ และขั้นสุดท้ายใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการกระจายอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการสุ่มจากประชากรเป้าหมายให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดไว้ได้มีการแบ่งพื้นที่ของประชากรที่ศึกษาออกเป็น 4 ภูมิภาค ได้แก่

- เรือนจำภาคกลางจำนวน 219 ราย
- เรือนจำภาคเหนือจำนวน 162 ราย
- เรือนจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 128 ราย
- เรือนจำภาคใต้จำนวน 135 ราย

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งสิ้นจำนวน 644 ราย และการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิธีเดียวคือการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยและคณะทำการสัมภาษณ์นักโทษตามเรือนจำต่าง ๆ ทั้งหมดจำนวน 19 เรือนจำ โดยยึดคำถามจากแบบสอบถามเป็นหลัก



ด้วยตนเอง นอกจากนั้นได้นำข้อมูลมาประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในลักษณะต่าง ๆ ตามเนื้อหา กล่าวคือส่วนแรกเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางประชากร ใช้อัตราส่วนร้อยละทำการวิเคราะห์ ส่วนที่สองเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักโทษทั้งก่อนและหลังการได้รับการปลดปล่อย ใช้จำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทำการวิเคราะห์ และส่วนที่สาม เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ สมมติฐานในแต่ละข้อ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way analysis of Variance) ทำการวิเคราะห์ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผลปรากฏว่าประชากรกลุ่มนักโทษส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 90.7 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี โสด และมีการศึกษาค่ำ เป็นผู้มีรายได้น้อย ไม่มีที่ทำกินถึงร้อยละ 94.4 หรือเป็นผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเลี้ยงชีวิตตัวเองได้ภายหลังพ้นจากการปลดปล่อยของเรือนจำมาแล้ว

สำหรับการตอบปัญหาวิจัยประการที่สองพบว่า ปัญหาและความต้องการของนักโทษก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อย มีระดับปัญหาและความต้องการสองระดับ ระดับแรกได้แก่นักโทษมีปัญหาและความต้องการในเรื่องของการตรวจร่างกายก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อย และต้องการให้เรือนจำจัดเตรียมจ่ายเงินปันผลให้เรียบร้อย ส่วนระดับที่สองได้แก่ เรื่องต้องการพบปะญาติพี่น้องในลักษณะคล้าย ๆ วันพบญาติของกรมราชทัณฑ์ที่จัดขึ้นทุก ๆ ปี และเรื่องการให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านจิตใจในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมก่อนที่จะได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำ และสำหรับการตอบปัญหาวิจัยประการที่สาม พบว่าปัญหาและความต้องการของนักโทษภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำแล้วมีระดับปัญหาและความต้องการที่สำคัญ ดังนี้ อันดับแรกได้แก่ปัญหาและความต้องการในเรื่องอยากมีอาชีพเป็นหลักแหล่งในการทำงานและการดำเนินชีวิต ต้องการให้สังคมยอมรับไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมภายหลังที่

นักโทษได้พ้นโทษมาแล้ว ส่วนระดับรองลงมาได้แก่ในเรื่องที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน เรื่องการศึกษาต่อทั้งสายสามัญและสายอาชีว และรัฐควรช่วยเหลือในลักษณะบ้านกึ่งวิถี เพื่อพักฟื้นทางด้านจิตใจและเตรียมประกอบอาชีพอีกด้วย การสะท้อนปัญหา และความต้องการของนักโทษก่อนและภายหลังที่จะได้รับการปลดปล่อยนั้นเป็นสิ่งที่รัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐและสังคมจะต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะสังคมทุกวันนี้ ปัญหาต่าง ๆ อาจเนื่องมาจากความล้มเหลวในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และนโยบายของรัฐบาลที่นำไปปฏิบัติยังอยู่ในลักษณะล้าหลังไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัญหาและความต้องการของนักโทษโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อยแล้วนั้นได้แก่ปัญหาและความต้องการในเรื่องการมีอาชีพการงานเป็นหลักแหล่ง เรื่องใบบริสุทธิ เรื่องการได้รับการยอมรับและความเข้าใจอันดีจากญาติพี่น้อง จากเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครอง และอื่น ๆ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เรือนจำ



หรือกรมราชทัณฑ์จะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะให้ความช่วยเหลือหรือจัดเป็นศูนย์ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ การเตรียมอาชีพ ให้เรียนรู้สังคมภายนอกแก่ผู้พ้นโทษ หรือกำลังจะได้รับการปลดปล่อยตามความเหมาะสม รวมทั้งการสงเคราะห์หลังปล่อยก็ควรจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเช่นเดียวกัน และประการสุดท้ายซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะมองข้ามไปไม่ได้คือ ทศนคติและค่านิยมของสังคมไทยที่มีความรู้สึกว่า ผู้พ้นโทษยังมีสถานะความเป็นนักโทษอยู่ เป็นการไม่ยอมรับหรือกีดกันบุคคลเหล่านี้ และจะทำให้ผู้พ้นโทษมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ไปในทางที่ไม่ดีต่อสังคม เป็นการสร้างรอยจารึกและตราหน้า (Labeling) ที่ไม่สิ้นสุดแก่ผู้พ้นโทษ สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นการเพิ่มความเครียด ความกดดันหรือ

สร้างแรงผลักดันให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม และในที่สุดผู้พ้นโทษเหล่านั้นก็จะกลายเป็นผู้กระทำผิดซ้ำอีก และมีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ สังคมก็จะมีแต่ความเสียหายและอันตรายจากอาชญากรรม ขาดความสงบสุข บ้างจ่ายต่าง ๆ ที่ค้นพบจากการศึกษาค้นคว้านี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องปรับกลไกในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมปัจจุบัน อันจะเป็นมาตรการสำคัญในการแก้ไข ป้องกันและควบคุมมิให้ผู้พ้นโทษที่ได้รับการปลดปล่อยได้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งจะทำให้สังคมสงบสุข หรือมีปัญหาน้อยที่สุด และเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งนั่นเอง ●

(ต่อจากหน้า 32)

■ สماعคมช่วยเพื่อน ■

สมเด็จพระราชตามปกติเท่านั้น” ทั้งนี้เพราะกำลังตรวจฉนวนปิดตานั้น มีเพียงพอที่จะระงับเหตุการณ์ได้ พระยาพิบูลย์พิทยาพรรค หนึ่งในสามของข้าราชการผู้ใหญ่ ที่ออกไปร่วมสืบสวนสอบสวนคดีของ เปาะจิกกา กล่าวว่ “วันที่เทศาไปปราบเหล่าร้าย เป็นเวลาเกือบค่ำ เพราะได้รับรายงานเวลานั้น เทศาไปปราบไปสอบสวนพร้อมด้วยผู้บังคับการตำรวจ (พระยาเทิม-ประยูทธการ (เทิม จิปภท)) กับข้าพเจ้ารวม ๓ คนเท่านั้น ไปด้วยพาหนะรถเฟี้ยดไปทางถนน

สายยะรัง-มายอ ถึงอำเภอมายอ ราวเที่ยงคืน เพราะถนนสายยะรัง-มายอ น้ำท่วม ถนนไม่ดี รถติดโคลน คนที่ช่วยเข็นรถก็คือ พวกสมาชิกสมาคมช่วยเพื่อนที่กล่าวแล้ว ซึ่งมาประชุมกันอยู่ที่นั่น บางคนพอเห็นรถเทศาก็วิ่งหนี” จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ ยังผลให้กิจการของสมาคมช่วยเพื่อนที่ตนกอบคุลกาเดรตั้งขึ้นต้องกระทบกระเทือนอย่างหนักในที่สุดก็ต้องเลิกล้มกิจการไปอย่างน่าเสียดาย หากสมาคมคงดำเนินการสืบเนื่องต่อมาจนถึงปัจจุบัน คงจะเปลี่ยน

แปรสภาพสมาคมช่วยเพื่อนมาเป็นรูปบริษัทประกันภัยเกษตรกรของมหาชนที่มั่งคั่งมั่นคง เพราะดูตามรูปการแล้วบริษัทมีแต่รายรับสูงเดียว และที่สำคัญที่สุดบริษัทประกันภัยเกษตรกร ยังช่วยผ่อนคลายภารกิจของกรมตำรวจลงได้มากอีกด้วย

*หมายเหตุบทความนี้ เก็บความจากจดหมายของพระยาพิบูลย์พิทยาพรรค ที่มีไปถึงขุนคลังกรมพิเศษ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๕ ●